

Σάμος: Αυτοψία στους «λαβωμένους» ναούς

/ [Επικαιρότητα](#)

Αυτοψία στα μνημεία της Σάμου, που «τραυματίστηκαν» από τη σεισμική δόνηση της 30ής Οκτωβρίου, πραγματοποίησε την Παρασκευή 6 Νοεμβρίου η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη, όπως πληροφορεί με σημερινή ανακοίνωσή του το ΥΠΠΟΑ.

Συγκεκριμένα, στο Καρλόβασι, μετά τη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε με τον δήμαρχο Δυτικής Σάμου Αλέξανδρο Λυμπέρη και με τη συμμετοχή του Μητροπολίτη Σάμου και Ικαρίας κ. Ευσέβιου, η κ. Μενδώνη επισκέφθηκε τον Μητροπολιτικό Ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου, που έχει καταρρεύσει σε ένα μεγάλο τμήμα του, καθώς και τα κτήρια του Πανεπιστημίου, στα Ταμπάκικα. Στο Βαθύ συναντήθηκε με τον Δήμαρχο Ανατολικής Σάμου Γιώργο Στάντζο και τον αντιπεριφερειάρχη Βασίλη Πανουράκη και επισκέφθηκε το Αρχαιολογικό Μουσείο, όπου το κολοσσιαίο (ύψους 4,80μ.) άγαλμα του κούρου από το Ηραίον, παρουσίασε ρωγμή στο τμήμα της σύνδεσης μηρού και του αντιγράφου του γόνατος, απώλεια που άμεσα θα αποκατασταθεί. Τα ελάχιστα αγγεία που υπέστησαν φθορές έχουν ήδη απομακρυνθεί για συντήρηση, ενώ ήδη δρομολογήθηκε η επανέκθεση του μουσείου», συμπληρώνει η ίδια ανακοίνωση.

«Στο Μουσείο στο Πυθαγόρειο δεν υπήρξαν φθορές. Στην αυτοψία που έγινε στο Κάστρο Λογοθέτη διαπιστώθηκε η κατάρρευση τμήματος των τειχών, ενώ έχουν προκληθεί φθορές στην εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Για τη μελέτη αποκατάστασης του Κάστρου θα υπογραφεί άμεσα Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και του δήμου Ανατολικής Σάμου», τονίζεται στην ανακοίνωση του ΥΠΠΟΑ.

Μετά την αυτοψία η κ. Μενδώνη δήλωσε: «Οι ζημιές είναι αρκετές. Όμως μπορούν

να αποκατασταθούν. Θα γίνει ο προγραμματισμός, ώστε τις επόμενες ημέρες να παρίσταται επί τόπου κλιμάκιο του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για τις καταγραφές των ζημιών στα μνημεία. Συγχρόνως, το κλιμάκιο του Υπουργείου θα βοηθήσει την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε μία σειρά άμεσων ενεργειών. Αυτό που επείγει είναι να υποστυλωθούν τα μνημεία για να μην υπάρξει κίνδυνος για την ανθρώπινη ζωή. Η απώλεια των δύο παιδιών μας έχει συγκλονίσει. Θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί, αν υπήρχε μέριμνα για τα ερειπωμένα κτήρια. Στα Μουσεία Βαθέος και Πυθαγορείου δεν έχουμε προβλήματα. Αποκολλήθηκε ένα σημείο στη συγκόλληση του μεγάλου Κούρου. Αποκολλήθηκε τμήμα του γύψου. Το ίδιο το άγαλμα δεν έπαθε τίποτα. Τα γλυπτά είναι όλα στη θέση τους. Μετακινήθηκαν από τις βάσεις τους ελάχιστα αντικείμενα, αγγεία και χάλκινα. Επομένως δεν έχουμε απώλειες. Σε ό,τι αφορά τις εκκλησίες που είναι μνημεία και χρήζουν προστασίας, θα πάρουμε τα άμεσα σωστικά μέτρα. Θα υποστυλωθούν, θα μπουν τυχόν περιφράξεις, για να μην υπάρχει κίνδυνος για τους πολίτες. Είναι πολλή η δουλειά που πρέπει να γίνει. Με τη βοήθεια των ειδικών θα γίνουν οι μελέτες αποκατάστασης. Χρειάζεται αρκετή δουλειά και σωστός σχεδιασμός».

Η υπουργός συνοδευόταν από τον βουλευτή του νησιού Χριστόδουλο Στεφανάδη, τον γενικό γραμματέα Πολιτισμού Γιώργο Διδασκάλου, τον προϊστάμενο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Σάμου Παναγιώτη Χατζηδάκη και τους διευθυντές Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, Μαρία Μερτζάνη, Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων, Αμαλία Ανδρουλιδάκη, Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, Θέμη Βλαχούλη, καθώς και από υπηρεσιακά στελέχη του ΥΠΠΟΑ. Επίσης, στο κλιμάκιο του υπουργείου μετείχαν οι καθηγητές του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Ελισάβετ Βιντζηλαίου, Ευθύμιος Λέκκας, και Κωνσταντίνος Σπυράκος, μέλη των Κεντρικών Συμβουλίων του ΥΠΠΟΑ. Τις επόμενες ημέρες θα συνεχιστεί η αναλυτική καταγραφή των ζημιών από τα στελέχη του ΥΠΠΟΑ και ο προγραμματισμός των άμεσων σωστικών μέτρων.

Το ΥΠΠΟΑ, παραθέτει επίσης πληροφορίες για τα δυο σημαντικά μνημεία που επλήγησαν από τον σεισμό στη Σάμο, τον γιγάντιο Κούρο που τραυματίστηκε ελαφρά, και το Κάστρο του Λυκούργου Λογοθέτη:

«Ο υπερμεγέθης Κούρος της Σάμου -ύψους 4,80μ.- βρέθηκε στην Ιερά Οδό στο Ηραίο, σε βάθος μόλις 20 εκατοστά. Στον σεισμό υπέστη ένα μικρό τραυματισμό στη σύνδεση του μηρού του με την εξαιρετικά καλοκαμωμένη γύψινη προσθήκη του γονάτου του. Για να εκτεθεί στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Βαθέος χρειάστηκε ειδικό κατασκευαστικό πρόγραμμα, ενώ στήθηκε σε ειδική αντισεισμική βάση, η πρώτη σε αρχαιολογικό μουσείο, στην Ελλάδα. Χωρίς αυτήν, το κολοσσιαίο άγαλμα θα μπορούσε να έχει πέσει, και τότε η ζημία θα ήταν

ανεπανόρθωτη. Η ρωγμή που δημιουργήθηκε στη σύνδεση μηρού και γόνατος θα αποκατασταθεί αμέσως από την Διεύθυνση Συντήρησης του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Οι ανασκαφές στο Ηραίον ξεκίνησαν τον 18ο αιώνα. Την δεκαετία του 1970 η αρχαιολογική σκαπάνη αποκάλυψε την δεξιά μνήμη του γιγαντιαίου κούρου. Το 1980 βρέθηκε ο κορμός του -μηροί και βραχίονες- ενώ το κεφάλι με το τμήμα του προσώπου του βρέθηκε τέσσερα χρόνια αργότερα. Στο δεξιό μηρό του φέρει χαραγμένο το όνομα του αναθέτη του: «Ο Ισχής, ο γιός του Ρήσιου». Η επιγραφή μαρτυρεί όχι μόνον τον πλούτο του αναθέτη και της αρχαϊκής Σάμου, αλλά και το επίπεδο της καλλιτεχνικής δημιουργίας της εποχής.

Το πρόσωπο του αγάλματος είναι πλατύ, με υψηλό μέτωπο, με μακρόστενα αμυγδαλωτά μάτια και σαρκώδη χείλη, το σώμα του εύπλαστο και εύσαρκο. Χαρακτηριστικά της τεχνοτροπίας που αναπτύχθηκε στο Ανατολικό Αιγαίο. Εξαιρετικό δείγμα μνημειακής ελληνικής τέχνης, με επίδραση από την γλυπτική της Αιγύπτου, με την οποία η Σάμος τότε είχε στενές επαφές.

Το Κάστρο της Ελληνικής Επανάστασης

Το βυζαντινό Κάστρο στο Πυθαγόρειο της Σάμου πέρασε στη σύγχρονη Ιστορία, ως το Κάστρο του Λυκούργου Λογοθέτη, του ηγέτη του νησιού στην Επανάσταση του 1821. Παρά τις πολλές επεμβάσεις και επισκευές του, ως τον 11ο αιώνα, από τους βυζαντινούς αυτοκράτορες, η αρχική μορφή του δεν άλλαξε πολύ. Οι Γενοβάτες Giustiniani, που κατέλαβαν το νησί, στα μέσα του 14ου αι., ενίσχυσαν την οχύρωσή του. Όταν το νησί υποτάχθηκε στους Οθωμανούς, το 1475, το κάστρο ερημώθηκε. Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού μετακινήθηκε στη Χίο και στη Μικρά Ασία.

Το 1824, ο Λυκούργος Λογοθέτης, μέλος της Φιλικής Εταιρείας, ηγετική φυσιογνωμία της ελληνικής επανάστασης, ανέλαβε να οχυρώσει ξανά το λόφο του Κάστρου. Οι Σάμιοι δούλεψαν σκληρά για να ολοκληρώσουν τα οχυρωματικά έργα ως το 1827. Επισκευάστηκαν οι πύργοι της βυζαντινής οχύρωσης και ένας εξ αυτών -με υπερυψωμένο ισόγειο και δύο ορόφους, με επάλξεις στο δώμα του, χωρίς παράθυρα στο ισόγειο για αμυντικούς λόγους και καταχύστρα πάνω από την είσοδο- χρησιμοποιήθηκε ως διοικητήριο και κατοικία του Λογοθέτη.

Ο Λογοθέτης έζησε στον Πύργο ως Διοικητής του νησιού μέχρι το 1834, όταν εξορίστηκε με άλλους επαναστάτες, λόγω της αποτυχίας ένταξης της Σάμου στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος και την υπαγωγή της στο καθεστώς της Ηγεμονίας. Σήμερα, ο πύργος έχει αποκατασταθεί, είναι επισκέψιμος και φιλοξενεί μια ενδιαφέρουσα έκθεση για την εποχή του. Δίπλα στον Πύργο, ο Λυκούργος

Λογοθέτης ανήγειρε τον ιστορικό ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος σε ανάμνηση της νίκης και της σωτηρίας των Σαμίων στη ναυμαχία με τον τουρκικό στόλο, στα στενά της Μυκάλης, τον Αύγουστο 1824.

Το Κάστρο καταλήφθηκε από τουρκική φρουρά, που λεηλάτησε τις αρχαιότητες που διατηρούνταν στο εσωτερικό του. Το 1863 πωλήθηκε στο Σαμιακό Δημόσιο από τον Αλέξανδρο Λογοθέτη, το γιο του Λυκούργου. Τα τμήματα των τειχών του Κάστρου και οι τοίχοι των πύργων, που κατέρρευσαν από τον πρόσφατο σεισμό, θα τύχουν των άμεσων σωστικών παρεμβάσεων από το ΥΠΠΟΑ, ενώ σε συνεργασία με τον δήμο δρομολογούνται οι μελέτες αποκατάστασής τους».